

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

18/12/25(M)

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

4	5	0	0	3
---	---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	1
---	---	---	---

B.Ed. (Gen.) 1st Semester

(2125)

TECHNIQUES OF TEACHING (In All Mediums)

(Same for USOL Candidates of 1st Sem.)

Paper : F-1.3

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— (1) Attempt *one* question each from Units I to IV.

(2) Unit V is compulsory.

UNIT—I

1. Explain the concept of teaching. Discuss the maxims of teaching with suitable examples. 8

2. Discuss the following :

(a) Professional ethics of a teacher.

(b) Teacher accountability.

4,4

UNIT—II

3. What is simulated teaching? Discuss its procedure by highlighting merits and demerits. 8
4. Explain the concept of programmed instructions. Discuss linear programming in detail. 8

UNIT—III

5. What is meant by the term 'models of teaching'? Describe the fundamental elements of a teaching model. Also, highlight the merits and demerits. 8
6. What are the basic assumptions of the inductive thinking model? Discuss the model in terms of fundamental elements. 8

UNIT—IV

7. Explain the concept of communication. Discuss the various principles that ensure effective communication. 8
8. Discuss the following :
- (a) Use of multimedia presentation
- (b) Satellite Communication. 4,4

UNIT—V

9. Write a short note on :
- (i) Nature of teaching. 2
- (ii) Skill of introducing a lesson. 2
- (iii) Assumptions of models of teaching. 2
- (iv) e-learning. 2

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) यूनिट I से IV तक प्रत्येक में से एक प्रश्न हल करें।
(2) यूनिट V अनिवार्य है।

यूनिट—I

1. शिक्षण की अवधारणा की व्याख्या कीजिए। उपयुक्त उदाहरणों सहित शिक्षण के सिद्धांतों पर चर्चा कीजिए। 8
2. निम्नलिखित पर चर्चा कीजिए :
- (a) एक शिक्षक की व्यावसायिक नैतिकता।
- (b) शिक्षक की जवाबदेही। 4,4

यूनिट—II

3. अनुकरणीय शिक्षण क्या है? इसके गुणों-दोषों पर प्रकाश डालते हुए इसकी प्रक्रिया पर चर्चा कीजिए। 8

4. क्रमादेशित निर्देशों की अवधारणा की व्याख्या कीजिए। रैखिक प्रोग्रामिंग पर विस्तार से चर्चा कीजिए। 8

यूनिट-III

5. "शिक्षण के मॉडल" शब्द का क्या अर्थ है? शिक्षण मॉडल के मूलभूत तत्वों का वर्णन कीजिए। साथ ही, गुण-दोषों पर प्रकाश डालिए। 8
6. आगमनात्मक चिंतन मॉडल की मूल मान्यताएँ क्या हैं? मूलभूत तत्वों के संदर्भ में मॉडल की चर्चा कीजिए। 8

यूनिट-IV

7. संचार की अवधारणा की व्याख्या कीजिए। प्रभावी संचार सुनिश्चित करने वाले विभिन्न सिद्धांतों की चर्चा कीजिए। 8
8. निम्नलिखित पर चर्चा कीजिए :
- (a) मल्टीमीडिया प्रस्तुति का उपयोग
- (b) उपग्रह संचार। 4,4

यूनिट-V

9. निम्नलिखित पर एक संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए :

- (i) शिक्षण की प्रकृति। 2
- (ii) पाठ का परिचय देने का कौशल। 2
- (iii) शिक्षण के मॉडलों की मान्यताएँ। 2
- (iv) ई-लर्निंग। 2

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- (1) यूनिट I ਤੋਂ IV ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ।

(2) यूनिट V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

यूनिट-I

1. ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8
2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ :
- (a) ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨੈਤਿਕਤਾ।
- (b) ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ। 4,4

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਸਿਮੂਲੇਟਿਡ ਅਧਿਆਪਨ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8
4. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਲੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਿੰਗ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ—III

5. 'ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਮਾਡਲ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਡਲ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਨਾਲ ਹੀ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 8
6. ਪ੍ਰੋਰਕ ਸੋਚ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਡਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8
8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ :
 - (a) ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
 - (b) ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਸੰਚਾਰ।
 4,4

ਯੂਨਿਟ—V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
 - (i) ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ। 2
 - (ii) ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ। 2
 - (iii) ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ। 2
 - (iv) ਈ-ਲਰਨਿੰਗ। 2